

W
PQ
2001

Wn: 62213

Wn: 62213 - 2001

JAARVERSLAG 2001

BIBLIOTHEEK WAGENINGEN UR

Bibliotheek Wageningen UR
Gen. Foulkesweg 19
Postbus 9100
6700 HA Wageningen
tel. 0317 484440, fax 0317 484761
e-mail de.helpdesk@pd.bib.wau.nl
URL www.agralin.nl

Omslag: Bibliotheek Wageningen UR heeft een boeiende collectie kwekerscatalogi, die in het verslagjaar werd uitgebreid met een schenking van 1.500 exemplaren.

INHOUD

Woord vooraf	4
2001 in het kort	5
Identiteit en expertise	6
Informatieproducten en -diensten	8
De elektronische bibliotheek	14
De fysieke bibliotheek	18
Bijzondere collecties	20
Personeel en organisatie	22
Bibliotheek Wageningen UR in cijfers	24
Publicaties en voordrachten	25
Deelnemende bibliotheken aan NLI	26
Lijst van afkortingen	28

WOORD VOORAF

Bibliotheek Wageningen UR bevond zich in 2001 in woelig vaarwater, met soms tegengestelde stromingen. Op strategisch niveau kwam Wageningen UR tot het inzicht dat het onderhouden en benutten voor onderwijs en onderzoek van een hoogwaardige (publieke) kennisinfrastructuur een primaire opdracht was. Maar terwijl deze strategie vorm kreeg, werd de Bibliotheek in een reorganisatie volledig gestript tot op het niveau van haar actuele dagelijkse taken. In drie jaar tijds moet de formatie krimpen van 116 fte naar 83 fte; het aanwezige vernieuwingsfonds werd geconfisqueerd. Voor dringend noodzakelijke nieuwe ontwikkelingen op het gebied van e-learning en e-publishing werd de Bibliotheek verwezen naar het inspelen op de decentrale of de externe 'markt'. Het behoeft geen betoog dat het langs deze weg opbouwen van een kennisinfrastructuur voor Wageningen UR problematisch is; schaarse expertise wordt versnipperd ingezet, basale standaardisatie blijft achterwege en er zullen aanzienlijke verschillen tussen de WUR-onderdelen gaan optreden. Kortom, voor het bouwen van een Wageningse kennisinfrastructuur is de markt niet het aangewezen instrument. Hetgeen overigens niet betekent dat de Bibliotheek de markt schuwt. Integendeel, met succes leverde zij ook in 2001 op de klant toegesneden specifieke producten en diensten zoals databases, cursussen, kopieën en expertise.

In dit woelige water is de Bibliotheek redelijk koersvast gebleven, zij het niet altijd fluitend. Het reorganisatieproces bracht onzekerheid met zich mee en heeft veel aandacht, energie en tijd gevraagd. De onderbrenging bij het Faciltair Bedrijf, uniek in universitair Nederland, werd als een terugslag ervaren. Daartegenover leverde het besluit voor het nieuwe Forumgebouw, met als bijzondere uitdaging om de informatierijke werk- en studieomgeving vorm te gaan geven, een helder baken. De klanten hebben, naar het zich laat aanzien, in 2001 weinig directe hinder ondervonden van de reorganisatie. Daarvan getuigt ook de conclusie van een Cap Gemini-studie ten behoeve van WUR Onderwijsnet in januari 2002: "Vrijwel alle geïnterviewden zijn van mening dat het informatie-aanbod van de bibliotheek goed georganiseerd en ontsloten is." Op het terrein van de vernieuwingen is het echter een matig jaar geweest, dat uiteindelijk met enige opluchting kon worden afgesloten toen het er naar uitzag dat de sociale gevolgen van de reorganisatie beperkt zouden blijven. Hoewel de implementatie nog enige maanden zou gaan vergen, kwam schuchter de 'we-kunnen-weer-aan-het-werk' energie te voorschijn.

Leo Waaijers,
Bibliothecaris Wageningen UR

2001 IN HET KORT

(cijfer) verwijst naar pagina in de tekst

- Dr. L.J.M. Waaijers is per 1 oktober benoemd als nieuwe bibliothecaris
- De reorganisatie van Bibliotheek Wageningen UR is afgerond. De uitvoering van de reorganisatie loopt door tot in 2002 (18)
- Tijdens het reorganisatietraject van Bibliotheek Wageningen UR is besloten onderwijs- en bibliotheekvoorzieningen te concentreren in het nieuwe Forum-gebouw
- Bibliotheek Plant- en Gewaswetenschappen (TEELT) onderging een opknapbeurt
- Op verzoek van Onderwijs- en Studentenaangelegenheden Wageningen UR zijn in Bibliotheek Jan-Kopshuis PGO-ruimten gecreëerd
- De ontwikkeling van de Personal Desktop Library (persoonlijke digitale bibliotheek) is gestart (15)
- Het aantal beschikbare elektronische tijdschriften in de digitale bibliotheek groeit tot meer dan 3.500 stuks (14)
- De bibliotheek implementeert een systeem voor elektronische documentleverantie. Eind 2001 werd reeds 50% van de aanvragen elektronisch geleverd
- Een project ter verbetering van het rappelsysteem is in het verslagjaar gestart en afgerond
- ARTIK wordt per 1 januari 2002 vrij toegankelijk op Internet (9)
- Bij alle documentatiebestanden van Bibliotheek Wageningen UR is de CAB-thesaurus beschikbaar (9)
- De NOD is per 1 januari 2001 vrij toegankelijk via www.niwi.knaw.nl/nl/nod/nod.htm (10)
- Voor het bestand van DLO-publicaties is een decentrale invoermodule ontwikkeld
- Het zoeken in de AGRALIN-catalogus naar historische publicaties is vergemakkelijkt met een voorgeprogrammeerde zoekingang
- Een collectie van ca. 1.500 kwekerscatalogi is ontvangen als schenking
- Via het Historisch Museum Amsterdam is een schilderij uit 1921 aangekocht met een portret van de tuinarchitect L.A. Springer, geschilderd door zijn dochter G.H. Springer

IDENTITEIT EN EXPERTISE

Identiteit

Wat we doen:

Wij nemen actief deel in het proces van kenniscommunicatie van Wageningen UR. Daartoe verwerven en selecteren wij wetenschappelijke kennisbronnen op basis van kwaliteit, bewaren die betrouwbaar en duurzaam, ontsluiten deze kennisvoorraad volgens internationale standaarden, zetten die in bij onderwijs en onderzoek en geven open toegang tot deze bronnen. Lezers geven wij informatie en assistentie, schrijvers bieden wij een uitstekend publicatieplatform, studenten leren wij informatie op kwaliteit te beoordelen. Kortom, wij leveren Wageningen UR een kennisintensieve werk- en studieomgeving en derden een zicht op de Wageningse kennisproductie.

Voor wie we werken:

Wij nemen de behoeften van onze klanten - studenten, onderzoekers en docenten - als uitgangspunt. Daarbij zijn de bibliotheekcommissies van de Kenniseenheden en van de studenten een onmisbaar klankbord. Bij de ontwikkeling van nieuwe producten betrekken wij onze klanten als partner.

In opdracht van de Raad van Bestuur onderhouden wij een hoogwaardige, deels publieke, kennisinfrastructuur voor Wageningen UR, voor Nederland en ver daarbuiten.

Deze kennisinfrastructuur verrijken wij via projecten en opdrachten, zowel van binnen als van buiten Wageningen UR. Bij het verwerven van externe opdrachten treedt de Bibliotheek marktconform op, waarbij overigens versterking van de reputatie van Wageningen UR en leereffecten voor onszelf elementen kunnen zijn bij de prijsvorming.

Als wetenschappelijke bibliotheek met een erkende nationale taak leveren wij een bijdrage aan het kennisgebied van de life sciences, met name voor laboratoria, het hoger onderwijs, overheden en andere universiteiten. Een bijzondere plaats nemen de Wageningse alumni in.

Waar we zijn:

Wij zijn 24 uur per dag wereldwijd open via het Web, met als voorlopig hoogtepunt "My Library", een persoonlijke bibliotheek van bestanden en internetbronnen met nieuwsattending. Onze fysieke locaties richten wij in als oases van bedrijvige rust dicht bij de gebruiker, plaatsen waar professionele hulp kan worden geboden en waar uitstekende voorzieningen aanwezig zijn voor informatieverwerven en -verwerken. Het nieuwe Forumgebouw biedt Wageningen UR een uitgelezen kans om de groeiende vervlechting van onderwijs en kennisinfrastructuur ook ruimtelijk vorm te gaan geven. In dialoog met de Onderwijsinstituten ontwikkelen wij de visie daarop.

Samen zijn we sterker:

Wij streven als organisatie niet zonder meer naar kwantitatieve groei; om onze doelstellingen te verwezenlijken zoeken wij eerder onze kracht in samenwerking met vooraanstaande collega's, sponsors en leveranciers. Wij zijn de gezaghebbende en vanzelfsprekende informatiepartner binnen Wageningen UR; wereldwijd behoren wij tot de erkende topspelers.

En dit is onze motivatie:

Wij voelen ons thuis in de snel veranderende kenniswereld en zijn permanent gericht op leren: op organisatie - en op persoonlijke ontwikkeling. Wij zetten ons in voor een volwassen organisatie waarin kennis van zaken, klantgerichtheid en kwaliteitsbesef op alle werkplekken tot hun recht komen.

Een goede persoonlijke ontwikkeling krijgt daarbij zijn weerslag in een uitdagende loopbaan, binnen en buiten de Bibliotheek Wageningen UR.

Expertise

Bibliotheek Wageningen UR heeft expertise op het gebied van de wetenschappelijke informatievoorziening en kenniscommunicatie:

- Selectie en contentmanagement
- Logistiek
- Informatiebemiddeling
- Informatietechnologie

Selectie en contentmanagement ontwikkelt collectievormingsprofielen om wetenschappelijk informatie (kennisbronnen) te selecteren en aan te schaffen, zowel bibliografisch, fulltext of als databank. Deze profielen worden voortdurend actueel gehouden in relatie met veranderende aandachtsgebieden binnen het onderzoek en onderwijs van Wageningen UR en in de maatschappij.

Selectie en contentmanagement omvat ook het verwerven van licenties voor de toegang tot elders beschikbare kennisbronnen en het inhoudelijk ontsluiten van kennisbronnen met een tweetalige (Nederlands en Engels) wetenschappelijke landbouwkundige thesaurus.

Vanuit de opgebouwde expertise worden adviezen aan derden geleverd.

Logistiek zorgt voor de feitelijke aanschaf, het catalogiseren en het ter beschikking stellen van informatie aan gebruikers - van onderzoek tot onderwijs, voorlichting en praktijk - door uitleening en leveren van (digitale) kopieën. Moderne technieken worden ingezet om kwaliteit en snelheid te waarborgen.

Informatiebemiddeling is actief bij de ondersteuning van gebruikers bij het zoekproces en de verwerking van wetenschappelijke informatie. Deze expertise wordt ingezet bij de informatiebalies van de bibliotheken. Veel aandacht wordt besteed aan een gebruiksvriendelijke elektronische bibliotheek. Een zoveel mogelijk zelfstandig opererende gebruiker is een hoofddoel. Cursussen, instructie, literatuuronderzoek en computerattendering bieden extra ondersteuning bij het opsporen van informatie en het gebruik van moderne technologie en informatiesystemen.

Informatietechnologie ontwikkelt en onderhoudt systemen voor integrale afzoekbaarheid van heterogene en gedistribueerde informatiebestanden in combinatie met directe toegang tot de onderliggende kennisbronnen.

INFORMATIEPRODUCTEN en -DIENSTEN

Bibliotheek Wageningen UR ontwikkelt zelf informatieproducten en -diensten en stelt interessante producten en diensten van andere organisaties beschikbaar voor gebruik. Een aanmerkelijk deel van met name de bestanden wordt in opdracht van derden gebouwd. Er zijn vijf categorieën te onderscheiden:

- AGRALIN-catalogus
- wetenschappelijke bibliografische bestanden via Wageningen@ccess
- collectie documentatiebestanden
- collectie databanken
- literatuuronderzoek, cursussen en documentleverantie

AGRALIN-catalogus

Bibliotheek Wageningen UR ontwikkelt en onderhoudt de AGRALIN-catalogus. Monografieën, periodieken en andere publicaties van Wageningen Universiteit, de onderzoeksinstituten van Stichting DLO, het Nederlandse praktijkonderzoek en ruim 20 andere instellingen in Nederland met een collectie op de aandachtsgebieden van Wageningen UR worden in de AGRALIN-catalogus opgenomen. Een deel van deze instellingen catalogiseert zelf. De overige opnamen in de catalogus verzorgt Bibliotheek Wageningen UR.

Kenmerken van de catalogus

Al enige jaren is het bezit in de AGRALIN-catalogus ook opgenomen in de GGC (de Gemeenschappelijke Geautomatiseerde Catalogus) die wordt onderhouden door PICA. Het catalogiseren van alle in de AGRALIN-catalogus op te nemen monografieën gebeurt sinds kort rechtstreeks in de GGC. Vervolgens worden de gegevens aan de GGC ontleend voor de AGRALIN-catalogus. Vanwege de kosten is het contract met OCLC PICA echter per 1 januari 2005 opgezegd.

De vakgebieden die in de AGRALIN-catalogus worden gedekt zijn:

- Agrotechnologie en voeding
- Plant
- Dier
- Groene ruimte
- Maatschappijwetenschappen
- aangevuld met de aanpalende disciplines Biologie en (Bio)chemie

Het niveau van de collectie is zowel wetenschappelijk toegepast als praktijkgericht en daardoor een waardevolle bron voor vele doelgroepen, zowel in Nederland als daarbuiten. Voor de catalogus wordt hoofdzakelijk gecollectieerd op de Nederlandse taal en de internationaal geaccepteerde leesbare talen.

Bibliotheek Wageningen heeft enkele bijzondere collecties in huis. Deze collecties zijn integraal opgenomen in de AGRALIN-catalogus:

- FAO-collectie met alle door de FAO (Food and Agricultural Organisation) uitgegeven publicaties
- CGIAR-collectie met alle uitgaven van de CGIAR-instituten (Consultative Group on International Agricultural Research)
- Asian Development Bank met rapporten en boeken over ontwikkelingsprojecten in Azië
- EDC-collectie (Europees Documentatiecentrum) met een selectie publicaties uitgegeven door de Europese Unie
- Historisch materiaal, waarvan veel gedrukt is vóór 1850. Zie voor meer informatie pag 20.

U vindt de AGRALIN-catalogus op www.agralin.nl in de Desktop Library en onder Products. Het gebruik van de catalogus in de Desktop Library geeft u meer verfijnde zoekmogelijkheden. Zie pagina 14.

Wetenschappelijke literatuurbestanden via Wageningen@ccess

Organisaties en instellingen buiten Wageningen UR kunnen via Wageningen@ccess een groot deel van deze bestanden gebruiken. Wageningen@ccess is een samenwerkingsverband tussen Nedbook International en Bibliotheek Wageningen UR. De Bibliotheek biedt in de samenwerking de technische faciliteiten en de bestanden aan. Nedbook International verzorgt de abonnementen en administratieve afhandeling. Meer informatie over Wageningen@ccess vindt u op: www.agralin.nl/agralin/wageningen_access.html

Collectie documentatiebestanden

Bibliotheek Wageningen UR ontwikkelt documentatiebestanden in eigen beheer of levert een bijdrage aan bestanden die elders worden beheerd. Een nieuwe ontwikkeling is het verzamelen en aanbrengen van links naar de volledige tekst van artikelen die in deze bestanden worden beschreven. Er zijn links naar de volledige tekst van de artikelen en links naar de volledige tekst van de tijdschriftaflevering aangebracht. Deze links zijn herkenbaar aan de 'Fulltext' button op de zoekschermen met vermelding of wordt doorgelinkt naar de volledige tekst van het artikel of van de aflevering.

De CAB-thesaurus (internationale landbouwkundige thesaurus) is sinds eind 2001 vrij toegankelijk bij alle documentatiebestanden. Bij ARTIK, Hydrotheek en Veeteelt Archief is de Nederlandstalige thesaurus beschikbaar, bij Land-Soil-Water en Home Economics de Engelstalige thesaurus. Deze keuze is gebaseerd op de aard van de gebruikersgroep.

Voor een verdere ontwikkeling van het bestand ARTIK wordt overlegd met een aantal uitgevers van vaktijdschriften over de mogelijkheden tot samenwerking. Het streven is om zoveel mogelijk fulltext artikelen te koppelen aan de beschrijvingen van de artikelen in ARTIK. Ook wordt gezocht naar samenwerking met instellingen die artikelinformatie ontsluiten. In het verslagjaar is gesproken met de Provinciale Dienst voor Land- en Tuinbouw in Sint-Katelijne-Waver (Vlaanderen), de Stichting Recreatie, het Innovatiecentrum Biologische Landbouw en met het Vlaamse Bioforum.

De beschreven documentatiebestanden zijn gratis te raadplegen, tenzij anders is aangegeven.

ARTIK

Het bestand ARTIK is een bestand met beschrijvingen van artikelen op het gebied van:

- Landbouw
- Veeteelt
- Tuinbouw
- Milieu
- Groene ruimte
- Bodem
- Voeding

Als extra zoekmogelijkheid kan er nu gezocht worden op rubrieken.

Van de in 2001 ingevoerde artikelbeschrijvingen zijn er 726 voorzien van links naar fulltext artikelen. Dit is 6% van de invoer van 2001.

In 2001 zijn er speciale links gemaakt (Hot Topics) waarmee alle informatie over een onderwerp (voorbeeld MKZ en de 5e Nota Ruimtelijke Ordening) direct beschikbaar werd gemaakt vanaf het zoekscherm van ARTIK, te vinden onder www.agralin.nl/artik

HOME ECONOMICS

Dit bestand beschrijft literatuur over en voor Huishoud- en Consumentenwetenschappen. De selectie vindt plaats uit wetenschappelijke en praktijkgerichte tijdschriften en vormt een unieke verzameling literatuur op het vakgebied.

URL: www.agralin.nl/huisho

Hydrotheek

De Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) stimuleert onderzoek op het gebied van hydrologie, aquatische ecologie en water- en afvalwaterbeheer. De resultaten van dit onderzoek zijn bijeengebracht in de Hydrotheek, een vrij toegankelijk bestand van Nederlandse publicaties. De activiteiten voor de Hydrotheek - selecteren, beschrijven, ontsluiten, bewaren, uitlenen en aanbieden via de AGRALIN website - worden uitgevoerd door Bibliotheek Wageningen UR. Ook zijn hier alle beschreven publicaties op te vragen.

URL: www.agralin.nl/hydrotheek

Land-Soil-Water

Dit bestand beschrijft artikelen uit tijdschriften en congresverslagen en hoofdstukken uit boeken op de volgende gebieden:

- Land: landschap, ruimtelijke planning, ruimtegebruik, bosbouw, ecologie, historische geografie, recreatie, verkeer
- Bodem: geo-informatie, landinventarisatie, remote sensing, bodembescherming, geomorfologie
- Water: hydrologie, kwalitatief en kwantitatief waterbeheer, irrigatie, drainage

De beschreven publicaties zijn verkrijgbaar via Bibliotheek Wageningen UR.

URL: www.agralin.nl/lsw

Veeteelt Archief

Via de website van de veeverbeteringsorganisatie CR-Delta, de uitgever van het vaktijdschrift *Veeteelt*, kunnen de lezers sinds eind 1999 doorlinken naar het *Veeteelt Archief*. Dit is een elektronisch archief met bibliografische informatie over alle artikelen die in *Veeteelt* zijn verschenen en in ARTIK zijn beschreven.

URL: www.agralin.nl/veeteelt

Nederlandse Onderzoek Databank (NOD)

De NOD levert onderzoeksinformatie met name aan wetenschappers, kennisintensieve bedrijven en de informatie-industrie. De databank vergemakkelijkt het plannen van onderzoek en kan duplicering van onderzoek helpen voorkomen. De NOD bevat gegevens over lopende onderzoeksprojecten, onderzoekers, en onderzoeksinstellingen. Tevens bevat de NOD verschillende themadatabanken en biedt daarnaast toegang tot Engelstalige informatie over onderzoek in Groot-Brittannië en Europa.

De NOD wordt gemaakt door NIWI, Bibliotheek TU-Delft en Bibliotheek Wageningen UR, die de aandachtsgebieden landbouw, agrarische technologie, voeding, diergeneeskunde en natuuronderzoek verzorgt. Aan het eind van het verslagjaar bedroeg het aantal geregistreerde onderzoeksprojecten van Wageningen UR 7.000. Het gebruik van dit deel van de NOD is explosief gestegen (verdrievoudigd) door het aanbrengen van links op de webpagina's van de WU-leerstoelgroepen, die doorkoppelen naar de projecten waaraan door medewerkers van de leerstoelgroep wordt meegewerkt.

De NOD is bereikbaar via: www.niwi.knaw.nl/nl/nod/nod.htm

AGRIS

In 2001 heeft Bibliotheek Wageningen UR als Nederlands AGRIS-invoercentrum prioriteit gelegd bij de selectie van grijze publicaties en fulltext publicaties op landbouwkundig gebied, die in Nederland zijn geproduceerd. De totale productie bedroeg 4.972 beschrijvingen, waarvan 70% grijze publicaties en 30% fulltext materiaal.

Tuinpad

Tuinpad is een bestand met informatie over alle publicaties over de geschiedenis van tuinen en tuin- en landschapsarchitectuur in Nederland en aanverwante onderwerpen. Het bestand is dekkend vanaf 1980.

URL: www.agralin.nl/desktop

CCK

De Catalogus van Alterra-kaarten bevat ruim 8.000 kaarten over grondwater, bodem, geomorfologie, historische geografie, landschap, vegetatie en ecologie. De catalogus biedt een snelle en gebruiksvriendelijke ingang op deze collectie. De originele kaarten kunnen bij Alterra worden opgevraagd. Interessant is de mogelijkheid om door te klikken naar de beschrijving in de AGRALIN-catalogus als de kaart onderdeel uitmaakt van een rapport. Via de beschrijving kan vervolgens weer worden doorgeklikt naar andere bij dit rapport behorende kaarten.

URL: www.agralin.nl/cck

Wageningen Dissertation Abstracts

Proefschriften van Wageningen Universiteit vanaf 1918 zijn beschreven in dit bestand. Van elk proefschrift is een abstract beschikbaar. Het streven is de dissertaties fulltext aan te bieden. De auteur levert een aantal exemplaren van het proefschrift aan de Bibliotheek ter verzending aan ruilpartners en tevens een elektronische vorm (PDF-file) ter opname in Wageningen Dissertation Abstracts.

URL: www.agralin.nl/wda

WU-Publications

Dit bestand bevat beschrijvingen van alle boeken, artikelen, dissertaties, rapporten en andere publicaties van medewerkers van Wageningen Universiteit vanaf 1986. Het bestand wordt dagelijks aangevuld en geeft een goed overzicht van de aandachtsgebieden van de universiteit. Ongeveer 25 % van de publicaties is geschreven in het Nederlands. De rest is voornamelijk in het Engels.

URL: www.agralin.nl/wupubs

DLO Publications

Dit bestand bevat beschrijvingen van alle DLO-publicaties vanaf 1995 en wordt jaarlijks geactualiseerd. Het geeft een goed overzicht van de expertise-gebieden van de DLO-onderzoeksinstituten.

URL: www.agralin.nl/dlopubs

Collectie databanken

Bibliotheek Wageningen UR ontwikkelt en publiceert niet alleen literatuurbestanden, maar ook databanken. De Bibliotheek ondersteunt de kennisproducerende instellingen bij het openbaar maken. Bij de beschrijvingen wordt per databank aangegeven hoe de informatie beschikbaar is.

DRYADE

Dryade op CD-ROM is een dendrologische databank met gegevens over de gebruikswaarde van boomsoorten en hun cultivars. De gegevens zijn vooral van belang voor de bepaling van de toepassing als sierboom in het landschap en het stedelijk groen.

Aanvullende informatie is beschikbaar op www.agralin.nl/products

LKN

LKN is een CD-ROM met de volledig landschapsecologische kartering in één digitale databank.

U vindt meer informatie op www.agralin.nl/products

PROSEA

PROSEA staat voor Plant Resources in South East Asia. De PROSEA-CD-ROM bevat de digitale versie van de eerste acht boeken in de PROSEA-reeks, inclusief alle illustraties. Meer informatie vindt u op www.agralin.nl/products

KAP

KAP staat voor Kwaliteit Agrarische Producten. Het is een databank die door RIKILT is ontwikkeld en wordt onderhouden. KAP geeft informatie over kwaliteit en veiligheid van voedingsproducten, met name over de aanwezigheid van residuen (pesticiden, antibiotica) in landbouwproducten. In de databank zoekt de gebruiker naar het voorkomen van specifieke verontreiniging in een bepaald voedingsmiddel. Het resultaat is een tabel, waarbij direct kan worden doorgelinkt naar andere relevante informatie, zoals beleidsachtergronden en Europese richtlijnen. Ook is het mogelijk een grafiek te laten maken om de cijfers te visualiseren. URL: www.agralin.nl/kap

Gewasbeschermingskennisbank

De Gewasbeschermingskennisbank (GBK) is een databank met actuele en gewaarborgde gegevens over gewasbescherming in Nederland. De GBK bevat zowel informatie over aantastingen en aantasters, als over de gewassen, teelten en teeltgroepen. Door koppeling van deze gegevens levert de databank via zoekopdrachten toegelaten gewasbeschermingsmiddelen en toepassingsgebieden. Met een klik op een middel wordt doorgelinkt naar informatie in de Bestrijdingsmiddelendatabank van het CTB. De GBK is te vinden onder het URL: www.agralin.nl/gbk

Bestrijdingsmiddelendatabank

Alle in Nederland toegelaten bestrijdingsmiddelen zijn beschreven in de Bestrijdingsmiddelendatabank van het CTB (College voor Toelating van Bestrijdingsmiddelen). Via een gebruiksvriendelijke zoekingang vindt u snel alle relevante informatie over een in Nederland toegelaten middel. Vervolgens krijgt u alle beschikkingen en wijzigingen op de beschikking van dat middel fulltext op uw scherm door te klikken op het middel. Omdat alle wijzigingen op beschikkingen direct fulltext in de databank worden opgenomen, heeft u altijd direct toegang tot de meest recente gegevens over het middel, via het WG (wettelijk gebruiksvoorschrift) en de GA (Gebruiksaanwijzing). Het URL is: www.ctb-wageningen.nl

Milieumeetlat

De Milieumeetlat, ontwikkeld door het CLM (Centrum voor Landbouw en Milieu in Utrecht), biedt een snelle methode om de milieubelasting van bestrijdingsmiddelen te berekenen en met elkaar te vergelijken.

De Milieumeetlat is beschikbaar in twee versies:

- de gratis publieksversie met een standaardprocedure om snel enkele middelen met elkaar te vergelijken
- de professionele versie met meer mogelijkheden en alleen beschikbaar met een zoekcontract. Een Excel-bestand wordt gedownload naar uw PC. Daarmee vergelijkt u middelen en kunt u berekeningen uitvoeren.

De informatie in de Milieumeetlat wordt driemaandelijks geactualiseerd.

U vindt de Milieumeetlat op www.agralin.nl/milieumeetlat

Literatuuronderzoek, cursussen en documentleverantie

Literatuuronderzoek

Informatiespecialisten van Bibliotheek Wageningen UR kunnen u helpen de juiste literatuur en andere informatie te vinden. Zij hebben ervaring met zoektafen en kennis van alle beschikbare wetenschappelijke bestanden. Resultaten van zoekacties worden op papier of elektronisch (per e-mail) geleverd.

Een onderdeel van literatuuronderzoek is de literatuurattendering. Hierbij wordt uw zoekprofiel opgeslagen in de computer. Periodiek (meestal maandelijks) wordt dit zoekprofiel gehouden tegen de nieuwste informatie in de door u geselecteerde literatuurbestanden. U bent maandelijks verzekerd van de nieuwste informatie op uw interessegebied. De Helpdesk van Bibliotheek Wageningen UR geeft graag meer informatie over onze mogelijkheden voor literatuuronderzoek

Cursussen

Bibliotheek Wageningen UR ondersteunt haar gebruikers met specifieke cursussen. Het cursusaanbod is daardoor sterk gericht op medewerkers van Wageningen UR, maar ook anderen kunnen zich inschrijven. In het verslagjaar werden de volgende cursussen georganiseerd:

- HTML, het maken van webpagina's
- Citatie en publicatie-analyse
- Werken met Endnote
- Working with Endnote
- Internet op maat
- Modules: Catalogus via de Desktop en Winsprins

Meer cursusinformatie vindt u op www.agralin.nl/desktop onder Services

Documentleverantie

Het zoeken naar literatuurinformatie is één handeling, het verkrijgen van de juiste literatuur is een tweede. Bibliotheek Wageningen UR levert al uw gewenste literatuur.

Aanvragen van literatuur bij de Bibliotheek kan zowel mondeling, schriftelijk als elektronisch. De documenten worden per post verstuurd of per e-mail, als het gaat om artikelen uit tijdschriften. Hiervoor worden de gevraagde artikelen gescand en op een server geplaatst. De aanvrager ontvangt per e-mail het bericht dat het gevraagde artikel van de server kan worden gehaald door te klikken op een URL. Is de gevraagde literatuur niet in de collectie van Bibliotheek Wageningen UR aanwezig, dan gaat de Bibliotheek elders voor u op zoek. Voor meer informatie kunt u bij de Helpdesk terecht.

Ir. Sander Kranenbarg
AIO Experimentele Zoölogie

"Op dit moment heb ik voor mijn onderzoek vooral zeer recente literatuur nodig en die kan ik goed vinden op Internet. Wel print ik nog veel artikelen uit om ze rustig op papier te kunnen lezen. Het scheelt heel veel tijd als je niet meer naar de bibliotheek hoeft te gaan. Dat is eigenlijk alleen nog nodig voor oudere jaargangen van tijdschriften, die staan vaak nog niet op Internet. Helaas zijn er nog veel te weinig tijdschriften elektronisch beschikbaar. Bijvoorbeeld een tijdschrift waar ik een paar keer in heb gepubliceerd, en dat betekent dan dat ik mijn eigen artikelen niet in elektronische vorm kan krijgen.

Uitgevers zijn meestal niet bereid om pdf-files af te staan in verband met copyright. Elk tijdschrift dat in elektronische vorm beschikbaar is, hoeft wat mij betreft niet ook nog in papieren vorm aanwezig te zijn. De elektronische bibliotheek is de oplossing voor het heen en weer fietsen tussen bibliotheken in Wageningen. Ik vind het wel wenselijk om kleine bibliotheekjes, waar naslagwerken e.d. staan, 'bij de hand' te houden. Het lijkt mij een goed idee als de bibliotheek als service een "bibliografiestyle" kan aanbieden, Aio's zouden daar veel aan hebben. Zo'n style kun je gebruiken in bijvoorbeeld Latex (een tekstverwerkingsprogramma) om met behulp van Endnote gemakkelijk uniforme literatuurlijsten te maken. Het elektronisch aanvragen van literatuur vind ik niet zo goed werken. Je weet niet of de aanvraag wel aangekomen is, misschien is het mogelijk om een mailtje te krijgen als de aanvraag ontvangen is. De bibliotheek zou m.i. ook zeer goed ondersteuning kunnen bieden bij het elektronisch publiceren van dissertaties".

DE ELEKTRONISCHE BIBLIOTHEEK

veel informatie geïntegreerd aangeboden

In 1995 publiceerde de Stuurgroep Innovatie Wetenschappelijke Informatievoorziening (IWI), het rapport *'De grensverleggende bibliotheek'*. In dat jaar werden bij Bibliotheek Landbouwwuniversiteit Wageningen de eerste stappen gezet om het Internet - in het bijzonder de internettechnologie - te gebruiken voor uitbreiding van de bibliotheek- en informatievoorziening. Sinds die jaren zijn de ontwikkelingen snel gegaan: van het aanbieden van het eerste bestand via Internet tot een volwaardige elektronische bibliotheek.

De elektronische bibliotheek

De introductie van Internet maakte het mogelijk om vele bibliotheek- en informatiediensten op de werkplek van de onderzoeker aan te bieden, naast de beschikbaarheid van deze diensten in alle bibliotheken van Wageningen UR. Het belang van dit elektronische informatiesysteem is in de afgelopen jaren duidelijk bewezen.

Bibliotheek Wageningen UR besteedt veel aandacht aan het elektronisch verkrijgen van de primaire (tijdschriften en boeken) en secundaire (bibliografieën of literatuurbestanden) publicaties. Volgens het huidige beleid wordt de collectie in digitale vorm aangeboden tenzij publicaties niet in digitale vorm bestaan of de aanschafprijs voor de digitale versie te hoog is. In de elektronische bibliotheek zijn beschikbaar:

- alle voor Wageningen UR belangrijke wetenschappelijke literatuurbestanden (ca. 50)
- ruim 3.500 wetenschappelijke tijdschriften
- rapportliteratuur

Voor boeken ligt de situatie anders. Digitale boeken zijn nog geen gemeengoed.

Gebruikers

Bibliotheek Wageningen UR onderscheidt twee groepen gebruikers:

- medewerkers en studenten van Wageningen UR
- personen en instellingen buiten Wageningen UR

Medewerkers en studenten van Wageningen UR hebben toegang tot alle bronnen binnen de elektronische bibliotheek. Deze doelgroep kan al haar informatie vinden in de Desktop Library (www.agralin.nl/desktop).

De tweede gebruikersgroep heeft alleen toegang tot de AGRALIN-catalogus en de documentiebestanden van de Bibliotheek en enkele databanken. Deze gebruikersgroep vindt de beschikbare bestanden en databanken onder 'Products' op www.agralin.nl. Om van de meest recente ontwikkelingen bij de AGRALIN-catalogus gebruik te maken is het nodig deze catalogus via de Desktop Library te benaderen. Zie onder *'Nieuwe ontwikkelingen in de Desktop Library'* op pagina 15.

Indicatie van gebruik

De gebruikers binnen Wageningen UR weten de digitale bronnen en de digitale bibliotheek te vinden en te waarderen. Dit blijkt niet alleen uit reacties van gebruikers, maar ook uit gebruikscijfers. Voor de literatuurbestanden (met o.a. CAB-abstracts, Current Contents en Biological Abstracts als belangrijkste) geldt dat in het verslagjaar meer dan 5 miljoen literatuurverwijzingen door medewerkers en studenten van Wageningen UR werden binnengehaald door middel van downloaden of afdrukken. In deze cijfers is het gebruik van belangrijke systemen als Scifinder (Chemical Abstracts) en Web-of-Science (Citation Indexes) nog niet meegenomen. Het werkelijke aantal ligt nog aanzienlijk hoger.

Bij de Elsevier-tijdschriften is het gebruik opgelopen tot meer dan 12.000 opgevraagde fulltext artikelen per maand.

Absolute toppers zijn:

- Agriculture, Ecosystem and Environment
- Trends in Plant Science
- Aquaculture
- Applied Animal Behaviour Science
- Current Opinion in Plant Biology

Desktop Library

De elektronische bronnen worden via de Desktop Library (www.agralin.nl/desktop) aangeboden. In de Desktop Library vormt de AGRALIN-catalogus het hart van het systeem. De AGRALIN-catalogus bevat de beschrijvingen (records) van boeken, tijdschriften, rapporten, naslagwerken en andere publicaties. Daarnaast is in de Desktop Library een collectie elektronische tijdschriften beschikbaar (ruim 3.500) en een collectie van ruim 50 literatuurbestanden (bibliografieën). Een gidssysteem en een systeem met gebruiksinformatie van en over de bibliotheek maakt de Desktop Library compleet.

Vanzelfsprekend kunnen de AGRALIN-catalogus, de elektronische tijdschriften en de literatuurbestanden onafhankelijk van elkaar worden doorzocht, maar de verschillende onderdelen van de Desktop Library zijn ook via links met elkaar verbonden. Vanuit de AGRALIN-catalogus klikt u naar elektronische tijdschriften of naar informatie over de bibliotheek waar het document aanwezig is. Vanuit bijvoorbeeld het literatuurbestand CAB-Abstracts naar de AGRALIN-catalogus of naar elektronische tijdschriften.

De informatiebronnen vormen één geïntegreerd geheel, hetgeen het zoeken voor de gebruiker sterk vergemakkelijkt. Vanwege enkele licentie-beperkingen is nog niet alle informatie beschikbaar voor iedereen. Het streven is er op gericht om het integrale informatie-aanbod in de Desktop Library toegankelijk te maken voor alle medewerkers en studenten van Wageningen UR.

Binnen de Desktop Library is het ook mogelijk om een document te bestellen, de uitleentermijn te verlengen of te zien welke leningen en reserveringen de gebruiker nog open heeft staan.

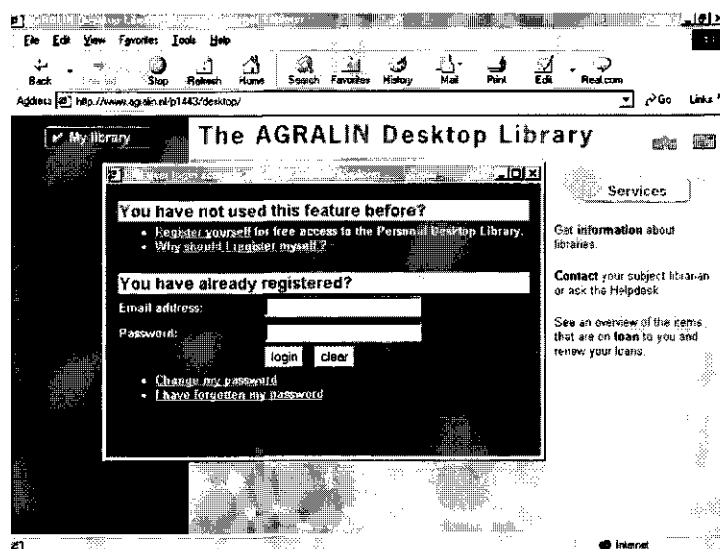
Nieuwe ontwikkeling

In het verslagjaar is op verschillende niveaus gewerkt aan de unieke nieuwe ontwikkeling van de Personal Desktop Library, die medio 2002 gereed is. De persoonlijke bibliotheek of 'My library' geeft u de mogelijkheid uw eigen bibliotheek te vormen naar uw persoonlijke wensen. Met een eenmalige registratie start u uw persoonlijke bibliotheek in de Desktop Library.

Afhankelijk van de gebruikersgroep kunt u de volgende functionaliteiten instellen:

- My personal Shortcuts.
Deze functie stelt u in staat om een persoonlijke lijst te maken op basis van de totale bestandenlijst in de Desktop Library. U krijgt dan in het vervolg alleen de geselecteerde bestanden direct in beeld en hoeft deze selectie niet telkens opnieuw te maken
- Attenderen op aanwinsten.
U wordt geattendeerd op documenten (papier en elektronisch) die in een door u bepaalde periode, zijn toegevoegd aan de collectie
- Verder zoeken met de functie 'More like this'.
Als u in het resultaat van een zoekactie een interessant record (titelbeschrijving) vindt, kunt u met de trefwoorden in dat record een zoekactie starten op Internet met de zoekmachine Google. U kunt naar keuze gebruik maken van Engelse of Nederlandse trefwoorden. Ook kunt u een nieuwe zoekactie in de catalogus starten met de gevonden nieuwe trefwoorden

- E-mailen van gevonden records.
Het resultaat van uw zoekactie kan per e-mail naar uw of een ander adres worden verzonden
- Records markeren.
Bij een zoekactie in de AGRALIN-catalogus kunt u in de lijst met gevonden records de voor u relevante verwijzingen (tot een maximum van 30) markeren. Vervolgens zijn deze gemarkeerde verwijzingen apart op te roepen en in verschillende formats te bekijken, op schijf te plaatsen of per e-mail te verzenden
- Attenderen op nieuw verschenen afleveringen van tijdschriften: Table-of-Content Alerts.
In vrijwel alle records van tijdschriften in de AGRALIN-catalogus is een 'toc alert' knop beschikbaar. Wordt deze knop geactiveerd, dan wordt het tijdschrift toegevoegd aan de lijst van tijdschriften waarop de gebruiker via e-mail op nieuwe afleveringen van dat tijdschrift wordt geattendeerd. De e-mail bevat de inhoudsopgave van de nieuwe tijdschriftlevering met - waar aanwezig - een link naar het fulltext artikel.
Deze functionaliteit geldt alleen voor medewerkers en studenten van Wageningen UR

Voor de toekomst

In 2002 worden de functionaliteiten van 'My library' uitgebreid naar de beschikbare documentatiebestanden. Als deze uitbreiding gereed is, wordt het aanbod in 'My library' verrijkt met unieke informatie. De beschikbare documentatiebestanden worden beschreven in het hoofdstuk 'Informatieproducten en -diensten'

Strategische ontwikkelingen

Nieuwe aandachtsgebieden voor Bibliotheek Wageningen UR in de komende tijd zijn:

- portals
- e-publishing
- e-learning
- e-archiving

Portals

Portals zijn onderwerpsgerichte verzamelplaatsen van informatie op Internet. De gebruiker vindt op het aandachtsgebied van een portal een hoeveelheid heterogene gedistribueerde wetenschappelijke informatiebronnen (bestanden, catalogi, Internetbronnen) die integraal doorzocht kan worden. De beschreven Desktop Library is in feite ook een soort portal, hoewel verschillende bronnen nog apart van elkaar gebruikt moeten worden.

De strategie van Bibliotheek Wageningen UR is er op gericht om portals in te richten per Kenniseenheid van Wageningen UR.

E-publishing

Wetenschappelijke publicaties worden steeds meer via het Internet verspreid. Voor Wageningen UR is het van groot belang om haar wetenschappelijke productie zo goed mogelijk onder de aandacht te brengen van potentiële klanten, wetenschappelijke partners en studenten en medewerkers. Er wordt een portal ontwikkeld die dient als wetenschappelijk 'etalage' voor alle elektronische publicaties van Wageningen UR, zoals de dissertaties en rapporten. Ook tijdschriftartikelen van Wageningse onderzoekers mogen dikwijls zonder bezwaar van de uitgevers worden overgenomen. Deze portal kan tevens worden gebruikt om de lopende onderzoeksprojecten en de specifieke expertise van Wageningen UR medewerkers in kaart te brengen.

E-learning

Evenals andere universiteiten ontwikkelt Wageningen Universiteit elektronische leermiddelen die in een elektronische leeromgeving (ELO) door de studenten kunnen worden gebruikt. De Bibliotheek is al ruim een jaar betrokken bij deze ontwikkeling. Het elektronische onderwijs biedt een aanvulling op de bestaande onderwijsmethoden en heeft het grote voordeel dat het interactief is en plaats- en tijdonafhankelijk kan worden aangeboden. De Bibliotheek wil een rol spelen bij het beheer van de toenemende stroom elektronische leermiddelen. Daarnaast wil de bibliotheek informatie op maat in de elektronische leeromgeving aanbieden. Daarvoor is de nieuw ontwikkelde 'My Library' zeer geschikt. Afhankelijk van de behoefte krijgt de student exact de informatie die voor het betreffende onderwijselement relevant is.

E-archiving

Het behoud van digitale informatie voor langere tijd is een probleem. Programmatuur en apparatuur worden in snel tempo vernieuwd en het is niet gegarandeerd dat digitale informatie uit 2002 nog gelezen kan worden in 2012. Brede oplossingen zijn nog volop in discussie. Bibliotheek Wageningen UR ziet de opslag van informatiedragers als haar taak, maar volgt voorlopig de ontwikkelingen op dit gebied nauwgezet.

Prof. dr. ir. Arnold Bregt

Medewerker Centrum voor geo-informatie, voorzitter bibliotheekcommissie de Haaff.

"De bibliotheek is voor mij ook een beetje een hobby. Ik heb als student-assistent nogal eens in bibliotheken gewerkt. Bovendien zie ik wel parallellen tussen mijn werk bij het Centrum voor geo-informatie en de bibliotheek. Het werken met geografische gegevens omvat nl. vier functies, t.w. opslaan, zoeken, verstrekken en gebruiken. Dit zijn natuurlijk ook typische bibliotheekfuncties, waar de elektronische bibliotheek een belangrijke rol bij speelt. Je kunt veel informatie in een zeer beperkte ruimte opslaan, het is bovendien toegankelijker en het

beheer is makkelijker (het beheer van een PDF-file is makkelijker dan het beheer van een boekenkast). Het zoeken naar informatie gaat ook sneller en efficiënter. Helaas kan er nog niet in artikelen gezocht worden, maar dat zal in de toekomst ook mogelijk zijn. Elke onderzoeker kan nu de informatie op zijn/haar werkplek opvragen, dus het bibliotheekbezoek wordt minder. Dit zie ik niet als een bedreiging voor de bibliotheek. Wetenschappelijke informatievoorziening is ongelooflijk belangrijk, informatie en kennis is de core-business van onze organisatie. Ik vind het jammer dat de Virtual Reading Room nog zo weinig bekend is bij de onderzoekers, slechts ongeveer 10% werkt ermee. De bibliotheek moet meer doen aan communicatie naar de klanten, b.v. geregeld kleine stukjes in het Wageningen UR blad. Ik zie de huidige ontwikkelingen als een 'stille revolutie': er gebeuren heel veel goede dingen, maar het blijft teveel achter de schermen. Over de dienstverlening door de medewerkers van de bibliotheek ben ik zeer te spreken".

DE FYSIEKE BIBLIOTHEEK in beweging naar de toekomst

Wat vooraf ging

In 1997 is gestart met de vorming van Wageningen Universiteit en Research Centrum, een samenvoeging van Wageningen Universiteit en DLO. Tijdens dit proces zijn het Plantaardig Praktijkonderzoek en Praktijkonderzoek Veehouderij opgenomen in de Stichting DLO. Een onderdeel van de vorming van Wageningen UR is de inrichting van Kenniseenheden. Een Kenniseenheid is een disciplinair-gericht samenwerkingsverband van onderdelen van Wageningen Universiteit en Stichting DLO.

In 1999 is de Bibliotheek een reorganisatieproces ingegaan, dat in 2001 haar definitieve vorm kreeg en dat begin 2002 wordt afgerond.

De Bibliotheek bestond tot de reorganisatie uit de bibliotheek van de universiteit (verspreid over verschillende locaties), Pudoc-DLO en een aantal bibliotheken van DLO-instituten. De universiteitsbibliotheek en Pudoc-DLO stonden onder leiding van de Bibliothecaris van Wageningen Universiteit, de bibliotheken van de DLO-instituten (en ook van het Praktijkonderzoek) waren zelfstandig. Gezien de verschillende doelgroepen van beide 'soorten' bibliotheken, is er een groot verschil in cultuur en werkwijze, enerzijds de academische universiteitswereld, anderzijds de meer bedrijfsmatige wereld van de DLO-bibliotheken.

De reorganisatie betekende voor Bibliotheek Wageningen UR de samenvoeging van de universiteitsbibliotheek en de bibliotheken van Stichting DLO en het Praktijkonderzoek. De Bibliotheek ressorteerde rechtstreeks onder de Raad van Bestuur. Na de reorganisatie is de Bibliotheek een afdeling van het Facilitair Bedrijf van Wageningen UR.

Waar zijn we nu

Wageningen UR kent vijf Kenniseenheden:

- Agrotechnologie en Voeding
- Dier
- Groene Ruimte
- Maatschappij
- Plant

De 'nieuwe' bibliotheek bestaat uit een Kernbibliotheek en vijf bibliotheken die aansluiten bij de Kenniseenheden. Drie van de vijf Kenniseenheden worden geconcentreerd op locatie De Born. Om die Kenniseenheden te kunnen huisvesten is nieuwbouw gepland. Zo komt er een onderwijsgebouw (Forum) met o.a. een vestiging van Bibliotheek Wageningen UR.

De bibliotheken van de Kenniseenheden Maatschappij en Dier behouden hun huidige locaties.

De Kernbibliotheek (nu Bibliotheek Jan Kopshuis) en de overige drie Kenniseenheidbibliotheken (Groene Ruimte, Plant, Agrotechnologie en Voeding) verhuizen in 2005 naar het Forumgebouw. Dit betekent een flinke concentratie van bibliotheeklocaties. Deze concentratie past in het beleid dat jaren geleden is ingezet. Door de samenvoeging van collecties is het klimaat gunstig voor de invoering van één plaatsingssysteem bij Bibliotheek Wageningen UR. Momenteel worden ruim 35 systemen gehanteerd, wat zowel voor klanten als voor medewerkers niet gebruiksvriendelijk is.

Het reorganisatieplan beschrijft de situatie na de verhuizing naar het Forumgebouw. Als aanvulling is een beschrijving van de periode tot en met 2005 gemaakt, waarin de meeste huidige locaties nog blijven bestaan (de overgangssituatie).

De reorganisatie leidde ook tot het opnieuw bekijken van de missie en het vertalen in de Identiteit van Bibliotheek Wageningen UR. De Bibliotheek gaat zich nog meer richten op haar klanten door het aanbieden van de door haar gebruikers gewenste voorzieningen.

Hoe gaan we verder

Het werkveld van de Bibliotheek verandert de laatste jaren in een razendsnel tempo. Door de ontwikkelingen in de elektronische informatievoorziening moet de Bibliotheek haar werkwijze aanpassen. Het zoeken, ontsluiten en bewaren van elektronische informatie vereist een andere manier van verwerken. Veel klanten komen niet meer naar de fysieke bibliotheek voor hun informatie, dus is de afstand tussen klant en bibliotheek groter. Het is moeilijker om te weten wat de klant van de bibliotheek verwacht. Natuurlijk heeft niet alleen Bibliotheek Wageningen UR met deze verschuivingen te maken, nationaal en internationaal spelen de veranderingen een belangrijke rol in de bibliotheekwereld.

Bibliotheek Wageningen UR heeft bij de reorganisatie een transparante organisatiestructuur gecreëerd, waardoor het mogelijk is sneller te reageren op ontwikkelingen in vraag en aanbod, zowel op lokaal, landelijk als internationaal niveau.

De concentratie en de locatie van de bibliotheken stellen Bibliotheek Wageningen UR veel beter in staat in te spelen op de wensen en behoeften van haar klanten. Door 'dicht tegen de klant aan te kruipen' kunnen die wensen en behoeften als uitgangspunt genomen worden voor de te ontwikkelen diensten en producten. Bibliotheek Wageningen UR staat klaar om samen met andere bibliotheken in Nederland en daarbuiten deze uitdagingen aan te gaan. Het is een voorwaarde dat naast deze ontwikkelingen de dienstverlening van de bibliotheken in de overgangssituatie (2002-2005) op peil blijft. Daarnaast is er veel voorbereidend werk te doen voordat de eigenlijke verhuizing in 2005 plaatsvindt.

Kortom: Bibliotheek Wageningen UR is volop in beweging naar de toekomst!

Olga Schröder

Medewerker informatiebemiddeling
Bibliotheek Biotechnion.

"De meeste studenten gaan al heel gemakkelijk om met de Desktop Library. Andere klanten zijn er nog niet bekend mee. Dan moet ik ze veel helpen. Het is leuk om te zien hoe enthousiast die

mensen dan worden. Vooral degenen die naar

chemische stoffen zoeken zijn erg te spreken over Scifinder. Dit is een ideaal bestand. Nadeel is dat er maar drie mensen tegelijk in kunnen zoeken. We krijgen hier ook veel klanten uit het bedrijfsleven. Ik merk dat hier veel mensen komen die elders onze mogelijkheden ontdekt hebben. Ik vind het wel jammer dat ik al die mensen niet zo goed kan helpen als ik zou willen als ik baliedienst heb. Met mensen werken vind ik hartstikke leuk en als ik ze een beetje op weg help, geeft me dat gewoon een blij gevoel. Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van elektronische tijdschriften. Niet iedereen is daar even goed van op de hoogte, maar na de nodige uitleg werkt men er graag mee. Alleen van oudere jaargangen gebruikt men nog de papieren versie. Ik vind het ook handig om op Internet te kunnen zoeken als iets niet in ons systeem te vinden is, ook al kun je niet alles printen vanwege beperkingen door de uitgevers en aanbieders. De fusies tussen uitgevers gaan m.i. een enge kant op. Die grote uitgeversconglomeraten kunnen dan zelf (zonder enige concurrentie) hun prijzen vaststellen en dan valt er weinig meer te onderhandelen. Ik ben blij met de huidige ontwikkelingen, je moet met de tijd meegaan en je inleven in wat de klant wil. De bibliotheek blijft nodig, alleen op een andere manier. Ik verwacht dat de kwaliteit van de vragen veel zwaarder en diepgaander zal worden. Veel onderzoekers kunnen wel veel zelf doen, maar hebben daar vaak geen tijd voor en bibliotheekmedewerkers erbij is vaak geen optie."

Projecten in het kader van de verhuizing

Met het oog op de nieuwbouw voor de bibliotheek is in 2001 een aantal projecten gestart ter voorbereiding op de verhuizing in 2005.

Het project 'Ontwerp plaatsingssysteem Bibliotheek Wageningen UR' omvat het ontwerpen van één plaatsingssysteem voor heel Bibliotheek Wageningen UR. Het nieuwe plaatsingssysteem behelst een indeling in een aantal rubrieken, waarbinnen per vakgebied een onderverdeling volgt.

Het project 'Verhuisbewegingen i.v.m. concentratiebeleid Bibliotheek Wageningen UR' is gestart om collecties te ontdebelen (en eventueel te verplaatsen) en om te nummeren. Het betreft de collecties van de bibliotheken die horen bij de Kenniseenhedbibliotheken Groene Ruimte, Plant en Agrotechnologie en Voeding en de collectie in het Jan Kopshuis. Ongeveer 22% van de boekencollectie is dubbel aanwezig en ongeveer 25% van de tijdschriftcollectie.

Daarnaast houdt een aantal werkgroepen zich bezig met de daadwerkelijke voorbereidingen voor de nieuwbouw. Er is een programma van eisen opgesteld. Gekeken wordt naar de benodigde hoeveelheid ruimte voor magazijnen, open opstellingen, werkplekken voor studenten en de werkruimten voor de medewerkers. 'Hoe wordt de toegang tot het gebouw geregeld', 'hoe wordt de routing in het gebouw', 'waar komen de balies' zijn vragen waar de werkgroepen een antwoord op moeten vinden. De toekomstige gebruikers worden om hun mening gevraagd door middel van advertenties en enquêtes.

BIJZONDERE COLLECTIES
unieke collecties beter bereikbaar

Tuin

Rond het thema ‘tuin’ herbergt de bibliotheek een aantal bijzondere collecties. Deze collecties zijn wereldberoemd, uniek en veelgevraagd. De boeken, kaarten, manuscripten en foto’s zijn in een aparte leeszaal te raadplegen en worden slechts op speciaal verzoek uitgeleend. Regelmatig wordt er door organisaties en bedrijven een beroep gedaan op de kennis en het materiaal voor onderzoek of bijvoorbeeld exposities. Het documentatiecentrumTUIN (Tuin- en Landschapsarchitectuur in Nederland) omvat werk van de ruim 25 meest bekende Nederlandse tuin- en landschapsarchitecten. Het idee om de collecties tuin- en landschapsarchitectuur inclusief afbeeldingen te ontsluiten en elektronisch toegankelijk te maken via Internet dateert van jaren her. In dit jaar is het idee opnieuw opgepakt en heeft het vorm gekregen in het project: Automatisering ‘TUIN’.

Een greep uit de bijzondere collecties, zie ook www.agralin.nl/speccol:

- **Springer collectie.**
De bekende Nederlandse tuinarchitect Springer liet zijn gehele collectie boeken, ontwerpen, foto’s en ander materiaal op het gebied van tuinarchitectuur na aan de bibliotheek van de toenmalige Landbouwhogeschool. De boekencollectie omvat 700 publicaties, waarvan een deel nog vrij jong is (uit de 20e eeuw). De totale collectie is uniek op haar gebied. De tuinontwerpen en ander documentatiemateriaal vormen de basis voor het bestand TUIN.
- **Krelage collectie.**
Krelage was een beroemde bloemenkweker in de 19e eeuw. Krelage en zijn nakomelingen stichtten tijdens hun leven een eigen bibliotheek. Een deel van deze collectie ontving de Bibliotheek in 1916. Dit bezit omvat ruim 1.200 boeken en tijdschriften, voornamelijk op het gebied van bloementeel. Waarschijnlijk het meest beroemde boek in deze collectie is het tulpenboek van P. Cos. Dit boek beschrijft o.a. de gekte rond de tulpenkweek en -handel tijdens de Gouden Eeuw in Nederland. Het oudste boek in de collectie is een geografische en een geschiedkundige beschrijving van Holland, Zeeland en Friesland in 1667.

- **Historische fotocollectie**
Deze collectie bevat 5.000 unieke foto’s over verschillende onderwerpen, zoals landbouwhuisdieren, tuinen, tropische landbouw en etnografie (vooral uit het voormalige Nederlands Indië). De oudste foto in de collectie is gemaakt in Java in 1861.

- **Luchtfoto's**
Twee collecties luchtfoto's. De eerste collectie bestaat uit 1.500 luchtfoto's gemaakt in september 1939 door de Meetkundige dienst van Rijkswaterstaat en dekt vooral 'De Grebbelinie', het gebied dat bekend werd door de inval van het Duitse leger in 1940.

De RAF-collectie omvat 91.000 luchtfoto's van Nederland gemaakt door de Royal Air Force tijdens de laatste oorlogsjaren. Naast het eigenlijke doel voor de RAF geven deze foto's veel informatie over landgebruik, archeologie en topografie uit die tijd. Een deel van de collectie is gevlakt door het Nationaal Fotorestatie Atelier te Rotterdam. Nieuwe, voor fotoberging geschikte dozen (PAT-getest) voor deze collectie zijn bekostigd door de Mondriaanstichting via bemiddeling van de Stichting CAIRN (Conservering, Archivering, Inventarisering van RAF-luchtfoto's in Nederland).

- **Kwekerscatalogi**
De bijzondere collectie kwekerscatalogi over sierplanten, bollen, groenten en fruit kreeg in het verslagjaar een belangrijke uitbreiding. Via bemiddeling van het Rijks Archief in Noord-Holland is een collectie van ca. 1.500 kwekerscatalogi uit het archief van kwekerij Sluis & Groot ontvangen. Het zijn hoofdzakelijk catalogi van vóór 1950 van kwekers uit Engeland, Amerika, Duitsland en Rusland. Dit materiaal is toegevoegd aan de collectie van 3.000 kwekerscatalogi, die in 2000 van Plant Research International is ontvangen. De unieke verzameling geeft een uitstekend historisch overzicht van de plantenveredeling in binnen- en buitenland.

De historische collecties zijn beschreven in de AGRALIN-catalogus. Voor het zoeken zijn, vanwege de aard van het materiaal, meer ingangen nodig dan in het normale zoekproces. Via een speciale zoekingang kan de gebruiker zoeken op collectie-onderdelen en op verschillende documenttypen. Ook zijn er extra ingangen om te zoeken op het land van publicatie of op de aanwezigheid van illustraties: www.agralin.nl/speccol/catalog.

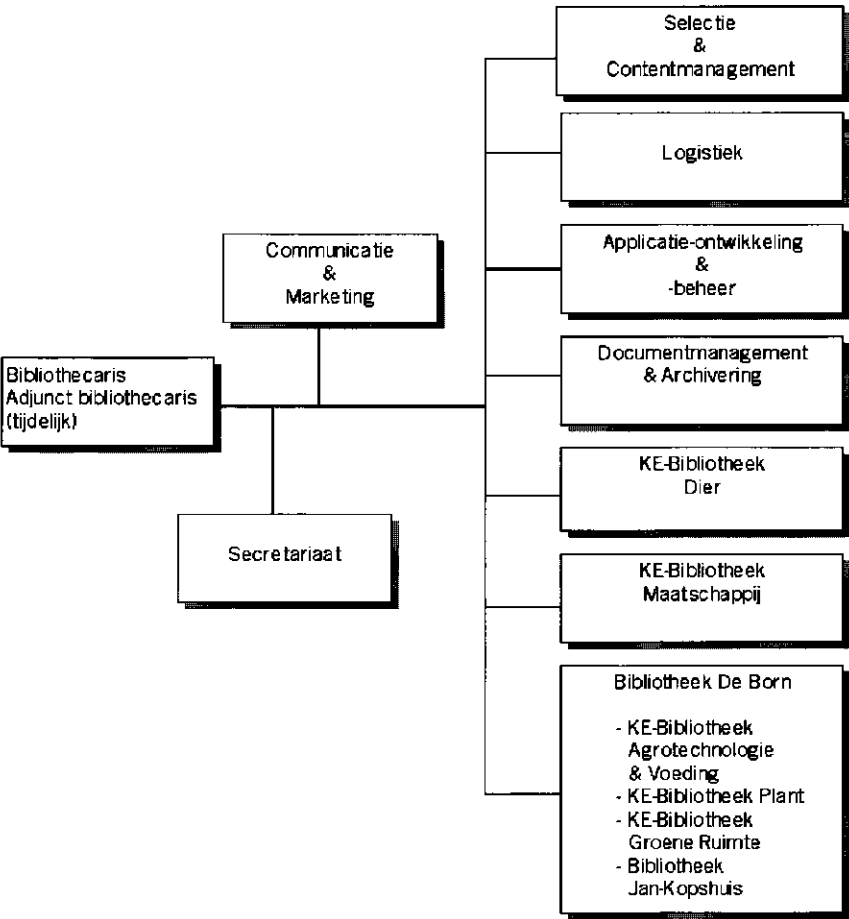
PERSONEEL EN ORGANISATIE
gevolgen van de reorganisatie

Veranderingen

Een groot deel van het jaar was er bij de bibliotheekmedewerkers onzekerheid over de toekomst. Enkele voorlichtingsbijeenkomsten met het personeel, uitgeschreven door het reorganisatieteam van het Facilitair Bedrijf, en overleg met de Medezeggenschap leidden begin juli uiteindelijk tot de goedkeuring van de derde versie van het reorganisatieplan van het Facilitair Bedrijf. Vervolgens werd een personeelsplan samengesteld. Gewijzigde functiebeschrijvingen leidden tot vele interne sollicitaties. Enkele medewerkers hebben elders een functie gevonden of de bibliotheek met een regeling verlaten. Verschillende medewerkers hebben binnen de bibliotheekorganisatie een andere functie aanvaard. Door het Facilitair Bedrijf werd een loopbaanadviseur aangesteld om herplaatsingskandidaten te ondersteunen bij het vinden van een andere functie.

Een bepalende factor in de reorganisatie was het plan voor een nieuw onderwijsgebouw, het Forum, met een bibliotheekvestiging. Het resultaat is een forse concentratie van bibliotheekactiviteiten, die leidt tot een reductie van het aantal formatie-eenheden (fte's) voor bibliotheekmedewerkers, met name voor de informatiebemiddelaars. De opening van Forum wordt verwacht in 2005. De tussenliggende periode is een overgangssituatie, waarin een deel van het personeel een tijdelijke plaats of functie vervult. De definitieve plaatsing van veel bibliotheekmedewerkers en de reductie in fte's vindt pas plaats in 2006. De Bibliotheek is de reorganisatie ingegaan met 116 formatie-eenheden. Het vastgestelde aantal fte's na ingebruikname van het Forum bedraagt 83.

Organisatieschema

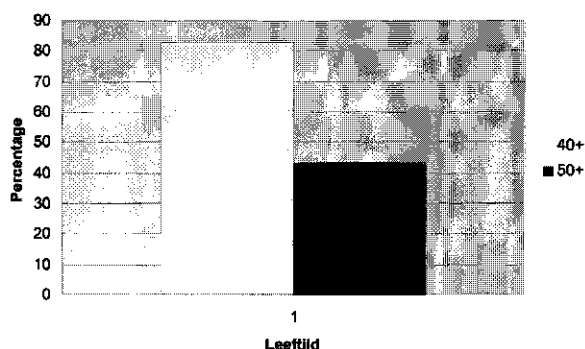
Opleidingsplan

Na de reorganisatie wordt een ambitieus opleidingsplan opgesteld. De uitvoering van het plan start in 2002. Het plan omvat bijscholing van functievoorgangers en scholing van medewerkers met een nieuwe functie. In het kader van de reorganisatie geniet het opleidingsplan prioriteit en zijn er voldoende financiële middelen gereserveerd.

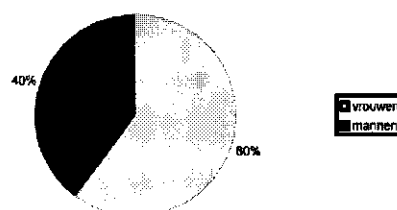
Samenstelling personeel

Het personeel van Bibliotheek Wageningen UR is voor 70% in dienst van Wageningen Universiteit en voor 30% in dienst van de Stichting DLO en bestaat uit meer vrouwen dan mannen. De instroom van nieuwe medewerkers is de laatste jaren erg beperkt.

Samenstelling personeel naar leeftijd

Samenstelling personeel naar geslacht

Arbeidsvoorzieningen

Sinds eind 2001 wordt de WU-medewerkers een flexibel arbeidsvoorwaardenpakket aangeboden, waarvan vanaf 2002 gebruik kan worden gemaakt. Medewerkers kunnen beter hun individuele wensen vervullen en de privé- en werkomstandigheden op elkaar afstemmen. Personeelsleden van de Stichting DLO krijgen soortgelijke voorzieningen in 2003 aangeboden.

Thuur Westermann-Welling
Hoofd Bibliotheek Kenniseenhed Plant

"Bibliotheek Wageningen UR is volop in ontwikkeling. Het aanbod van producten en diensten is de afgelopen jaren steeds meer afgestemd op de mogelijkheden die de technologie biedt. Zo raadplegen de gebruikers de bibliotheek tegenwoordig meestal vanaf hun werkplek. En zijn e-learning, e-archiving en e-publishing zaken waar de bibliotheek een belangrijke rol in vervult. Maar er zijn ook nog een behoorlijk aantal fysieke bibliotheekcollecties in Wageningen. Deze bibliotheken worden door Bibliotheek Wageningen UR beheerd. Concentratie van die collecties is de laatste jaren één van de motto's van de bibliotheek.

Tot nu toe zijn waar mogelijk al diverse bibliotheken samengevoegd. Met de realisering van een onderwijsgebouw met daarin één grote bibliotheek, kan volledige concentratie bereikt worden. Op dit moment lijkt het soms nog toekomstmuziek en lijkt het reilen en zeilen in de decentrale bibliotheken nog net zo te verlopen zoals het al vele jaren het geval is. LIJKT, want naast invoering van alle nieuwe ontwikkelingen, wordt er achter de schermen ook nog eens koortsachtig gewerkt aan de voorbereidingen voor een grootscheepse verhuizing die in 2006 zal plaatsvinden. Het ontdebellen, omnummeren, opschonen van alle collecties is in volle gang. Ook wordt een nieuw plaatsingssysteem voor de boeken en de tijdschriften geïmplementeerd. Alle huidige plaatsingssystemen worden hierdoor overbodig. Een wens van vele gebruikers van de bibliotheek gaat hiermee eindelijk in vervulling".

BIBLIOTHEEK WAGENINGEN UR IN CIJFERS

	2000	2001
Collectie		
Monografieën	602.678	588.336
Tijdschriftabonnementen	8.828	7.882
Documentleverantie		
Uitleningen	62.763	72.932
Ontvangen IBL-aanvragen	70.097	57.469
Gehonoreerde IBL-aanvragen (%)	91,5	91,8
Verzonden IBL-aanvragen	18.044	15.373

Toelichting

Het aantal monografieën loopt terug als gevolg van het opschonen en wieden van collecties en door het samenvoegen van bibliotheken. Bij het wieden worden vooral dubbele exemplaren verwijderd, maar blijven de unieke titels veelal aanwezig.

Er is een stevige afname te zien van 1000 abonnementen, overigens evenveel als het jaar ervoor. Dit getal omvat zowel betaalde, als gratis en ruilabonnementen. Het aantal betaalde abonnementen is gedaald als gevolg van bezuinigingsoperaties. Door het aanpassen van ruilovereenkomsten zijn veel ruilabonnementen opgezegd.

Het aantal uitleningen vertoont een opmerkelijke verhoging. Deze stijging is er over de hele linie, maar vooral in de grotere bibliotheken. Voor een deel is dit het gevolg van het opnemen van collecties van kleine bibliotheken in de grotere bibliotheken, waardoor die collecties beter toegankelijk worden.

Zowel de binnengekomen aanvragen als de verzonden aanvragen voor documentleverantie zijn teruggelopen. Deze afname is een gevolg van de consortiumcontracten die de UKB-bibliotheken met de grote uitgevers hebben afgesloten. Er is een steeds groter aantal abonnementen elektronisch beschikbaar met als gevolg dat geen documenten meer hoeven te worden aangevraagd.

INKOMSTEN EN UITGAVEN 2001

Uitgaven	
Personeel	9.847.000
Automatiseringskosten	412.000
Literatuuronderzoek	97.000
Publicaties	0
Tijdschriftenabonnementen	4.305.000
Boeken	83.000
Bindwerk	180.000
Overig	3.279.000
Totaal	18.203.000
Inkomsten	
Ontvangen van Wageningen UR en overigen	17.531.000
Documentenleveranties	565.000
Literatuuronderzoek	100.000
Publicaties	7.000
Totaal	18.203.000

PUBLICATIES EN VOORDRACHTEN

Publicaties

Dijkstra, A. & L. Missel: Bibliografie van de geschiedenis van de Nederlandse tuinarchitectuur 2000; Groen 57 (2001) 7/8 . - p.50-52; www.agralin.nl/tuinpad/

Missel, L.: De boerentuin op het kruisvlak van tuinhistorie en agrarische geschiedenis;
In: Het boerenerf als brandpunt van natuur, landschap en cultuurhistorie / Rob Leopold samenst. ;
[red.: Ineke Strouken, Albert van der Zeijden ; met medew. van Piet Bakker ... et al.]. - Utrecht :
Nederlands Centrum voor Volkscultuur, 2001. - (Volkscultuur ; 13); p. 49-54

Missel, L.: De wereld van Alida Withoos, botanisch tekenares in de Gouden Eeuw; Bulletin van de
Botanische Tuinen te Wangeningen (2001) 40, p. 12-17

Missel, L.: Dix annees de recherche et de publications sur l'histoire des jardins aux Pays-Bas
[Bibliographique critique sur les jardins]; Revue de l'art (2000-3) no. 129 Des jardins, p. 99-101. -
Engelse versie: www.agralin.nl/speccol/last.html

Interview met L. Missel; Haarlems Dagblad, 'Een kijkje in de Haarlemse Krelage-collectie van de
Universiteit Wageningen', 16 augustus 2001

Oostelbos, P.F.J. en C.M. van Zeist. De Gewasbeschermingskennisbank op Internet. *Gewasbescherming*
32 (2001) 4/5, p. 102-105.

Voordrachten

Gerritsma, W.: AGRALIN, onze 'quality controlled subject gateway', Netwerkdag, 4 oktober

Kaandorp, T.A.M.: Content in de elektronische leeromgeving en de rol van de bibliotheek, SURF
seminar, 12 december

Waijers, L.J.M.: Bibliotheek Wageningen UR, een analoog netwerk, Netwerkdag, 4 oktober

Waijers, L.J.M.: Implications of the digital university, Universiteit van Pretoria, 29 oktober

Waijers, L.J.M.: Electronic information in global context, Universiteit van Stellenbosch,
1 november

Waijers, L.J.M.: Waarde-overdracht in de wetenschappelijke communicatie, SURF seminar,
12 december

DEELNEMENDE BIBLIOTHEKEN AAN NLI

Bibliotheeklocaties van Bibliotheek Wageningen UR

Bibliotheek Kenniseenheid Groene Ruimte:

- Locatie de Haaff (HAAFF)
- Locatie De Hucht (HUCHT)
- Locatie De Nieuwlanden (NIEUWL)

Bibliotheek Kenniseenheid Agrotechnologie en Voeding:

- Locatie Biotechnion (BIBIOT)
- Locatie Centrum Techniek (CENTEC)
- Locatie Instituut voor Agrotechnologisch Onderzoek (ATO)
- Locatie Rijkskwaliteitsinstituut voor Land- en Tuinbouwprodukten (RIKILT)

Bibliotheek Kenniseenheid Plant:

- Locatie Ir. A.P. Minderhoudhoeve (APM)
- Locatie Laboratorium voor Plantenveredeling (PLAVER)
- Locatie Leerstoelgroep Biosystematiek (PLATAX)
- Locatie Planteziektenkundig Centrum (FYTO)
- Locatie Plant- en Gewaswetenschappen (TEELT)
- Locatie Plant Research International (PLANT-BZ en PLANT-HG)
- Locatie Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, sector Akkerbouw, Groene Ruimte en Vollegrondsgroenten (PPOAK)
- Locatie Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, sector Bloembollen (PPOBOL)
- Locatie Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, sector Bomen (PPOBM)
- Locatie Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, sector Fruit (PPOFR)
- Locatie Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, sector Glastuinbouw/Aalsmeer (PPOGLA)
- Locatie Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, sector Glastuinbouw/Naaldwijk (PPOGLN)
- Locatie Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, sector Paddestoelen(PPOCHA)

Bibliotheek Kenniseenheid Dier:

- Locatie ID-Lelystad Instituut voor Dierhouderij en Diergezondheid (IDDLO)
- Locatie Rijksinstituut voor Visserij-onderzoek (RIVO)
- Locatie ZODIAC (ZODIAC)

Bibliotheek Kenniseenheid Maatschappij:

- Locatie Dreijenborch (DREYBO)
- Informatiecentrum LEI (LEI)
- Locatie Leeuwenborch (LEEIJW)

Bibliotheek Jan-Kopshuis (UB)

Bibliotheken, die geen onderdeel zijn van Bibliotheek Wageningen UR, maar deelnemen aan NLI

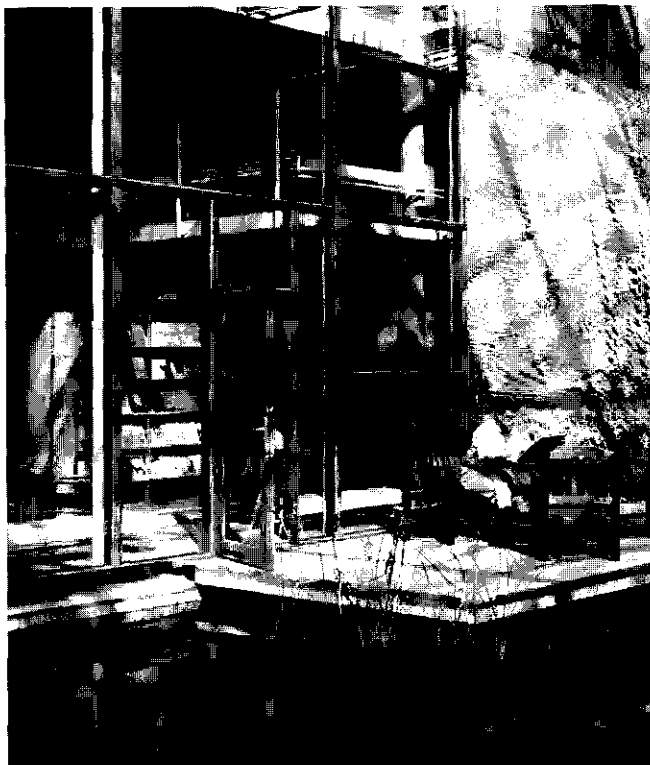
De collecties van de bibliotheken, die deelnemen aan het Netwerk Landbouwkundige Informatie (NLI) zijn opgenomen in de AGRALIN-catalogus. Aanvullende informatie is te vinden in het Services-deel van de Desktop Library (www.agralin.nl/desktop/services).

Intern Wageningen UR

- Bibliotheek Centrum voor Talen onderwijs (CENTA), Facilitair Bedrijf, Wageningen UR
- Bibliotheek Laboratorium voor Fysische Chemie en Kolloïdkunde (FYSCHE), Kenniseenheid Agrotechnologie en Voeding, Wageningen UR
- Bibliotheek Sectie Bodemkwaliteit (BODPLV), Kenniseenheid Groene Ruimte, Wageningen UR
- Bibliotheek Laboratorium voor Biochemie (BIOCHE), Kenniseenheid Agrotechnologie en Voeding, Wageningen UR
- Bibliotheek Leerstoelgroep Fysiologie van Mens en Dier (FYSIOL), Kenniseenheid Dier, Wageningen UR
- Bibliotheek Leerstoelgroep Meteorologie en Luchtkwaliteit (METEO), Kenniseenheid Groene Ruimte, Wageningen UR
- Bibliotheek Laboratorium voor Microbiologie (MICROB), Kenniseenheid Agrotechnologie en Voeding, Wageningen UR
- Bibliotheek Laboratorium voor Organische Chemie (ORGCHE), Kenniseenheid Agrotechnologie en Voeding, Wageningen UR

Extern

- Bibliotheek Dienst Landelijk Gebied voor Ontwikkeling en Beheer (DLG)
- Bibliotheek Dienst Landelijk Gebied voor Ontwikkeling en Beheer Drenthe (DLGDRE)
- Bibliotheek Dienst Landelijk Gebied voor Ontwikkeling en Beheer Groningen (DLGGRO)
- Bibliotheek Expertisecentrum LNV (ECLNV)
- Bibliotheek Hogeschool Dierenoor (HODI)
- Bibliotheek Instituut voor Agrarisch Recht (IAR)
- Bibliotheek Instituut voor Rationele Suikerproductie (IRS)
- Bibliotheek Internationaal Agrarisch Centrum (IAC)
- Mediatheek Internationale Agrarisch Hogeschool Larenstein (IAHL)
- Mediatheek Internationale Agrarisch Hogeschool Larenstein Deventer (IAHLD)
- Bibliotheek Ministerie van LNV directie Noord (LNVNRD)
- Bibliotheek Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen (NAK)
- Bibliotheek Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek, Centrum voor Terrestrische Oecologie (NIOOHE)
- Bibliotheek Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek, Centrum voor Limnologie (NIOONI)
- Bibliotheek Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek, Centrum voor Estuarine en Mariene Oecologie (NIOOYE)
- Bibliotheek Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek (NIZO)
- Bibliotheek Plantenziektenkundige dienst (PD)
- Bibliotheek Raad voor het Landelijk Gebied (RLG)
- Bibliotheek Staatsbosbeheer (SBB)

LIJST VAN AFKORTINGEN

AGRALIN	Agrarisch Literatuur Informatiesysteem Nederland
AGRIS	Agricultural Information system of the FAO
CAB	Centre for Agriculture and Bioscience
CGIAR	Consultative Group on International Agricultural Research
CLC	Centrale Landbouw Catalogus
CLM	Centrum voor Landbouw en Milieu
CTB	College voor Toelating van Bestrijdingsmiddelen
DLO	Dienst Landbouwkundig Onderzoek
FAO	Food and Agricultural Organization of the United Nations
GGC	Gemeenschappelijk Geautomatiseerd Catalogussysteem
IBL	Interbibliotheek Leenverkeer
LEI	Landbouw Economisch Instituut
MLB	Milieu Literatuur Bestand
NLI	Netwerk Landbouwkundige Informatie
NOD	Nederlandse Onderzoek Databank
OCLC PICA	Online Computer Library Center - Project Geïntegreerde Catalogus Automatisering
PUDOC	DLO-Centrum voor Landbouwpublicaties en -documentatie
RAF	Royal Air Force
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer